

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ХІМІЇ В УМОВАХ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

*А.В. Доценко
Полтава, Україна*

Сучасна освіта все наполегливіше звертається до проблем, безпосередньо пов'язаних з інтересами, запитами, життєвими цінностями людей. Успішне управління пізнавальною діяльністю учнів багато в чому залежить від відбору навчальної інформації та способу її організації. Спілкування учнів повинно здійснюватися у парах постійного чи змінного складу. Важливо щоб діяльність не полягала в виконання завдань зі зразком, а була інтелектуальною, тобто, розвивала розумові здібності учнів. Школярі охоче включаються в роботу, якщо їх діяльність мотивована. Учні 8-го класу вже володіють конкретними інтелектуальними вміннями. Робота з їх розвитку повинна продовжуватись на уроках хімії. Правильна організація пізнавальної діяльності допоможе подальшому формуванню інтелектуальних умінь, від яких залежатиме успішність навчання.

Виконання кожного завдання має паралельно розвивати інтелектуальні вміння, специфічні для хімії (характеризувати властивості речовини, виявляти ознаки й умови хімічних реакцій і здійснювати розрахунки з ним), що базуються на вміннях порівнювати, аналізувати, робити узагальнення, встановлювати причинно-наслідкових зв'язків [2].

Приклад завдання для учнів 8 класу. Три елементи належать до однієї групи елементів періодичної системи. Сума атомних номерів двох крайніх з них дорівнює 76. Нітрат, утворений середнім з цих елементів, використовують для фарбування вогнів феєрверку в червоний колір. Назвіть ці елементи, визначте їх положення в періодичній таблиці. Охарактеризуйте будову атомів цих елементів і передбачу зміна властивостей із збільшенням їх атомної маси. Які природні сполуки цих елементів вам відомі?

Завдання складено так, що інтелектуальні вміння, які застосовуються при виконанні попередніх завдань, і вихідні знання учнів переносяться в нову ситуацію, а робота включає елементи дослідження.

Для успішного управління діяльністю учнів необхідно встановлення зворотного зв'язку з метою отримання інформації про якість засвоєння досліджуваного матеріалу кожним учнем. У зв'язку з цим необхідно велику увагу звертати, насамперед, на вивчення учнів. Для цього використовую спостереження за ними у процесі уроку, при виконанні ними різних видів самостійних робіт, результати індивідуальних бесід. На підставі спостережень вимальовується об'єктивна картина індивідуальних здібностей дітей, які нерідко бувають різними. Практика показує, що інтерес до предмета виникає в тому випадку, якщо робота дітей не залишається без уваги з боку вчителя.

Організація навчання хімії в напрямку розвитку індивідуальності особистості кожного учня передбачає наступні етапи: «налаштування контакту», мотиваційний етап, діяльний етап, діагностичний етап, етап осмислення діяльності та її результатів.

Щоб навчальний матеріал переведений із рівня відсторонених знань до рівня особистісних смислів і викликав інтерес у учнів, необхідні такі умови:

- звернення до раніше набутого досвіду дитини, наприклад, розпочати урок з рішення завдань такого типу, який був відомий учням. Саме зараз треба показати привабливість теми, її практичній спрямованості й розуміння те, що дитина вже щось знає і зможе освоїти новий матеріал знову теми;
- Зв'язок вивченого матеріалу з життям;
- Практичне застосування отриманих знань, способів діяльності. Адже відомо, що після закінчення школи хімічні закони, зазвичай, забуваються, а незатребувані знання швидко втрачаються [1].

При викладанні хімії в школі важливим є формування розуміння хімічної сторони явищ навколишнього світу, ролі цих явищ у житті людського суспільства, в житті кожної окремої людини.

Хімія – наука найлогічніша, яка не тільки є основою науково-технічного прогресу, а й сприяє вихованню культури людини. Вивчення хімії в школі має особливо велике значення для формування наукового світосприйняття, розвитку фантазії та наукових здібностей учнів, вміння теоретично мислити й застосовувати теорію на практиці.

Таким чином, навчання на уроках хімії сприяє поглибленню, узагальненню та систематизації знань і умінь учнів, стимулює розвиток особистості, її пізнавальну активність і самостійність, сприяє засвоєнню знань відповідно до індивідуальних можливостей кожного учасника навчального процесу.

Література

1. Степанов Є., Алексєєва Н. Розвиток індивідуальності дитини як предмет виховної діяльності. Виховання школярів / Є. Степанов, Н. Алексєєва // Завуч: 2005. – № 1.
2. Іванова Є.О. Особистісно-орієнтоване навчання: індивідуалізація змісту освіти / Є.О. Іванова // Завуч: 2002. – № 8. – С. 100 - 117.